

PLAN FOR TVERRFAGLIG SAMHANDLING FOR Å
**FOREBYGGE OG HÅNDBERE SEKSUELT
KRENKENDE HANDLINGER** BLANT BARN OG UNGE

Alta kommune

POLITIET

Konfliktrådet
Finnmark

Forord

I Alta registreres det en økende grad av seksuelt krenkende handlinger hos barn og unge. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom seksualisert språkbruk, bilde- og filmdeling og grensesprengende handlinger. Disse tendensene er ikke spesielle for Alta, men noe som registreres i hele landet.

Vi har over tid opplevd utfordringer med at enkelte ungdommer tar nakenbilder av seg selv og deler dem enten frivillig til en de stoler på, eller at de blir lurt eller truet til å sende nakenbilder fra seg via sosiale medier. Mange av disse ungdommene angret i etterkant, og opplever at egne bilder blir videredistribuert uten at de har kontroll på dette. Dette fører for mange til en krevende tilværelse, med mye skam, redsel og utrygghet. Mange vil kunne oppleve både skole, fritid, kjæresteforhold og jobb som utfordrende.

Politirådet i Alta har vedtatt at forebygging av barne- og ungdomskriminalitet skal være en særskilt satsing, og Kommunalleder for

oppvekst og kultur fikk i oppgave å samle en liten arbeidsgruppe med mandat til å konkretisere dette arbeidet. Arbeidsgruppa har bestått av representanter fra politi og kommune; nærmere bestemt skole, kultur, barnevern og helsesøstertjenesten. Arbeidsgruppa bestemte at nettvett og seksuell krenkende atferd er en av hovedsatsingene innenfor området, og har derfor fått utarbeidet denne planen. Vi håper den kan gi de som til daglig jobber med barn og unge, ungdom selv og foresatte, et verktøy for å forebygge og håndtere denne problematikken.

Nå er planen ferdig, og det viktigste gjenstår: å sette den ut i livet.

Lykke til!

Øyvind Lorentzen - Lensmann,
Alta lensmannsdistrikt, Finnmark politidistrikt

Rikke Raknes - Kommunalleder oppvekst og kultur, Alta kommune

**”Jeg blir lei meg når jeg blir kalt
hore eller bitch”**

Innhold

Forord	2
1. MÅL OG AVKLARINGER	4
Målet med planen	4
Begrepsbruk og avgrensninger	4
Hva sier ungdom	5
Hva sier foreldre	5
Aktører i den tverrfaglige samhandlingen	6
2. HVORDAN FOREBYGGE SEKSUELT KRENKENDE HANDLINGER?	10
En oversikt over forebyggende tiltak	10
3. HANDLINGSMATRISSE	16
4. LOVBESTEMMELSER I STRAFFELOVEN	18
5. RESSURSER	19

1. MÅL OG AVKLARINGER

Målet med planen

Vi har følgende mål for planen:

- ✓ å forebygge og redusere seksuelt krenkende handlinger blant barn og unge i Alta
- ✓ å gi barn og unge kunnskap om hvordan håndtere situasjoner hvor de selv kan bli utsatt for eller utsette andre for krenkende seksuelle handlinger
- ✓ å styrke foreldrerollen for å forebygge og håndtere situasjoner når barna er involvert
- ✓ å sikre god og trygg tverrfaglig samhandling samt nyttiggjøre seg den lokale kompetansen i Alta
- ✓ å klargjøre ansvar og tilbud fra aktører som kan involveres i arbeidet

Begrepsbruk og avgrensninger

Med seksuelt krenkende handlinger og atferd menes det i denne planen:

- ✓ verbale utsagn og språkbruk, direkte og digitalt, som oppfattes som seksuelt krenkende
- ✓ digital deling av bilder og/eller film med seksuelt innhold (bilder av kropp, kjønnsorgan og seksuelle handlinger)
- ✓ fysiske handlinger som oppfattes som seksuelt krenkende (beføling og seksuell utforskning)

I følge Medietilsynets siste rapport om barn og medier, har 30 % av 13–18-åringene fått seksuelle kommentarer på nett i løpet av det siste året. Andelen som har fått seksuelle kommentarer på nett, øker betydelig med alder: 19 % av 13–14-åringene har fått dette, mot 31 % av 15–16-åringene og 42 % av 17–18-åringene.

46 % av 13–18-åringene har blitt spurt om å sende eller dele et nakenbilde av seg selv. Andelen øker med alder, og er størst blant jentene. 42 % av de som ble spurt om å sende eller dele et nakenbilde, ble spurt av en ukjent på nettet. 12 % har i løpet av det siste året sendt eller delt

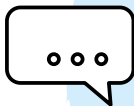
et nakenbilde av seg selv, og 13 % av dem som har gjort dette, har fått betalt for det. Fire av ti 13–18-åringene har selv fått tilsendt nakenbilder av andre. Andelen øker med alder og er høyest blant jentene. Av dem som har fått tilsendt nakenbilder, fikk 40 % bildene fra en ukjent på nettet.

Nesten halvparten av 13–18-åringene (49 %) har sett porno på nett. Denne andelen øker med alder og er betydelig større blant gutter enn jenter (72 mot 25 %). 57 % av 13–18-åringene som har sett porno på nett, så dette for første gang før fylte 13 år.

Hva sier ungdom ... ?

- ✓ Å sende nakenbilder er «vanlig», det er noe mange gjør og det er en bekreftelse på kroppen sin
- ✓ Det er større press på jenter, særlig det å sende bilder til kjæresten
- ✓ Det er blitt en trend og de gjør det uten å tenke på konsekvensene
- ✓ De er ikke bevisst på hva som kan være og er seksuelt krenkende atferd
- ✓ De har manglende innsikt i hva som er «over grensen» når det gjelder ord og fysiske handlinger
- ✓ De sier mye stygge ord til hverandre og de liker det ikke. De vet hva ordene betyr, og de brukes uten at man egentlig tenker seg om. De synes det er rart at foreldre og andre voksne ikke reagerer på det og skulle egentlig ønske at de gjorde det
- ✓ Ungdom vil gjerne ha hjelp, men forteller det ikke til foreldrene. De henvender seg oftest til en venn/venninne
- ✓ Helseyskepleiers tilstedeværelse på skolen er viktig
- ✓ Ungdom ønsker at foreldrene skal ha kjennskap og kunnskap til de sosiale medier de benytter seg av

Hva sier foreldre ... ?

- ✓ De ikke har oversikt over hvilke sosiale medier barn og unge bruker
- ✓ De opplever det vanskelig å kontrollere bruk av telefon og data
- ✓ De synes det er vanskelig å si nei når andre foreldre sier ja
- ✓ De synes det gir stor gevinst om foreldregruppa klarer å enes om felles grenser
- ✓ De etterlyser gode møter mellom foreldrene i regi av skolen og at det er viktig med åpenhet om problematikken
- ✓ Mange ser i bordet på foreldremøter når vanskelig tema blir tatt opp og opplever utilstrekkelighet
- ✓ Ønsker å øke sin kompetanse om nettbruk, men vet ikke hvor de skal søke råd for å lære mer

Aktører i den tverrfaglige samhandlingen

Alta og Hammerfest familievernkontor	På familievernkontoret i Alta og Hammerfest er det 7 terapeuter, tverrfaglig sammensatt. Kontoret er et ressurskontor for høykonflikt og har i sitt mandat å arbeide utadrettet og tverrfaglig. De skal forebygge og avhjelpe relasjonelle vansker i familien og styrke barns oppvekstvilkår gjennom gode relasjoner i familien. Familievernet er et gratis lavterskeltilbud som innbyggerne selv tar kontakt med uten henvisning. De tilbyr gratis parterapi, familierapi og pliktig mekling ved samlivsbrudd. Familievernkontoret tilbyr også rådgivning og samtaler om problemer i parforholdet og i familien, eller når det er vansker, konflikter eller kriser.
Ambulant pedagogisk støtteteam Barnehage (APST barnehage)	APST barnehage er et tverrfaglig sammensatt team med flerfaglig kompetanse innenfor atferd, psykisk helse, språkutvikling og flerspråklighet. De bistår barnehagene når de har behov for det ved tematikk som blant annet atferd, sosiale- og emosjonelle utfordringer, læringsmiljø, psykisk helse og flerspråklighet. APST barnehage kan jobbe direkte med barnet, med systemet rundt barnet, modellering og veiledning av personalet i barnehagen.
Ambulant pedagogisk støtteteam (APST skole)	APST skole er en del av LOM kompetansesenter, og er et tverrfaglig sammensatt team med flerfaglig kompetanse innenfor blant annet veiledning, atferd, sosiale-, emosjonelle- og psykiske vansker. APST skole veileder på arbeid med systemet rundt enkelteleven eller skoleklasser, modellering og veiledning av personalet i skolen.
Barnehage	Ansatte i barnehagen møter barn og foreldre daglig gjennom hele året. Barnehagen har en viktig rolle i å se, avdekke og melde fra om bekymringer. Barnehagen har daglige samtaler med alle barn, og har foreldresamtaler minst en gang pr år. Barnehagen samarbeider tett med foresatte. Barnehagen setter dagsorden i møter med foresatte og barn og har mulighet til å påvirke og forsterke temaer.
Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP)	BUP Alta gir tilbud om vurdering, utredning og behandling for barn og ungdom i alderen 0-18 år med psykiske problem, etter henvisning fra fastlege eller barnevernleder. Videre gir de tilbud om veiledning i foreldrefunksjoner i pasientens hjemmemiljø via ambulant team som reiser hjem til pasienter ved behov. Alle henvisninger blir vurdert av et inntaksteam, og det gjøres vurderinger etter pasientrettighetsloven i forhold til rett til helsehjelp og ventetid. Behandlere i BUP er barnepsykiater (lege), lege i spesialisering, psykologspesialist, sosionom og pedagog. Primæroppgave til BUP er behandling av psykiske lidelser, og når det kommer til seksuell krenkende atferd hos barn og ungdom henvises i all hovedsak de som har vært utsatt for denne type krenkelser, og da gjerne med traumesymptomer/lidelser.

Barnevernstjenesten	<p>Barneverntjenesten er en del av kommunens førstelinjetjeneste og de som jobber der er barnevernspedagoger eller sosionomer. Tjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får trygge oppvekstvilkår, nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. Barneverntjenesten bistår fortrinnsvis med tiltak i hjemmet, men kan også ved behov søke barnet/ungdommen inn til behandling eller plassering utenfor hjemmet. For å motta hjelp fra barneverntjenesten må det foreligge en bekymringsmelding eller søknad. Familien og andre privatpersoner kan melde bekymring/be om hjelp, men offentlige instanser har plikt til å melde dersom det foreligger alvorlig bekymring for et barn. Barneverntjenesten har videre at ansvar for å bistå i kommunens forebyggende arbeid.</p>
Helsestasjon	<p>Alle barn fra 0-5 år får gjennom helsestasjonsprogrammet tilbud om regelmessige konsultasjoner på helsestasjonen med mål om:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ at foreldre opplever mestring i foreldrerollen ✓ å bidra til godt samspill mellom foreldre og barn ✓ å fremme fysisk, psykisk og sosial utvikling hos sped- og småbarn ✓ å forebygge, avverge og avdekke vold, overgrep og omsorgssvikt ✓ å avdekke fysiske og psykiske utviklingsavvik tidlig ✓ å bidra til at barn får oppfølging og henvises videre ved behov
Helsestasjon for ungdom	<p>Helsestasjon for ungdom er et gratis lavterskeltilbud for de mellom 13 og 25 år. Det gis rådgivning og veiledning om fysisk, psykisk og seksuell helse.</p>
Huset (Ungdommens Hus)	<p>Huset er et aktivitetshus for ungdom i alderen 13-19 år. Huset driver en kafe med bordtennis, biljard m.m. der ungdom kan møte trygge voksne seks kvelder i uka. I tillegg til å være en sosial møteplass har Huset fasiliteter for musikk, studioproduksjon, teater, dans lyd/lys og E-sport, og tilbyr jevnlig kursing og workshops.</p>
Konfliktrådet	<p>Konfliktrådet er en statlig tjeneste som legger til rette for samtaler og møter for å håndtere konflikter. Hensikten er at partene gjennom dialog kan finne fram til gode løsninger enten det gjelder å gjøre opp for konkrete lovbrudd, eller gjenopprette mellommenneskelige relasjoner. Konfliktrådet tilbyr uforpliktende råd og veiledning, og konkret hjelp i enkeltsaker. Tilbudet er gratis og lavterskel, alle kan ta kontakt.</p>
LOSer og miljøterapeuter	<p>Dette er et lavterskeltilbud til elever og foresatte på skoler. LOS og miljøterapeut følger opp elever og tilbyr samtaler, oppfølging og hjelp til å mestre skolehverdagen best mulig.</p>

Mobbeombudet	Mobbeombudet skal passe på at alle elever i grunnskole og videregående opplæring har et godt psykososialt læringsmiljø. Mobbeombudet er nedsett av fylkestinget, og er en uavhengig ressursinstans med taushetsplikt.
Politiet	Politiet er et rådgivende drøftingsorgan i saker knyttet til vold og seksuelt krenkende atferd. De bidrar med kompetanseheving på fagområdet, og håndterer straffesaker.
PPT	PPT er et rådgivende og sakkyndig instans i spørsmål om utvikling, læring og trivsel for barn i barnehagealder og elever i grunnskolen. PPT utreder enkeltbarns behov og gir råd og veiledning til foreldre, barnehage, skole og andre samarbeidspartnere. De bidrar med kompetanseheving i barnehage og skole gjennom ressursteam, kurs og konsultasjoner til ansatte, og deltar i skolens og barnehagens ressursteam.
Regionalt ressurscenter for vold, traumatisk stress og selvmord (RVTS)	RVTS er et ressurscenter som skal bidra med kunnskap til tjenesteapparatet på områder som traumer og traumatisk stress, herunder psykososial beredskap, vold og overgrep, inkludert vold i nære relasjoner, forebygging av selvmord og selvskading, flyktningehelse og tvungen migrasjon.
Skole	Skolen møter barn og unge daglig gjennom hele året. Skolen har en viktig rolle i å se, avdekke og melde fra om bekymringer. Skolen gjennomfører elevsamtaler med hver elev og har utviklingssamtaler med foresatte og elev minst to ganger pr år. Skolen samarbeider tett med foresatte. Skolen setter dagsorden i møter med foresatte og barn og har mulighet til å påvirke og forsterke temaer.
Skolehelsetjenesten	Skolehelsetjenesten er et tilbud til skoleelever under 20 år. Tjenesten gir råd og veiledning og utfører helseundersøkelser og vaksinasjon. Ved behov henvises det videre til fastlege, tannlege eller spesialist. Tjenesten kan gi råd om fysisk, psykisk og seksuell helse, og jobber for å styrke skoleelevers mestring av hverdagen. Som skoleelev kan du fritt bruke skolehelsetjenesten når du trenger å snakke med en voksen.
Statens barnehus	Statens barnehus er et tilbud til barn og unge som kan ha vært utsatt for eller vitne til vold eller seksuelle overgrep, kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap. Barnehuset gir samordnet bistand til barn og unge opp til 18 år og brukes som rådgivende drøftingsorgan i saker knyttet til vold og seksuelt krenkende atferd. Alle offentlige instanser kan melde saker til drøfting i Konsultasjonsteamet som koordineres av Barnehuset. Teamet er sammensatt av representanter fra helse, Barneverntjenesten, skole, Politiet, Støttesenter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO), Ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging - region Nord (RVTS), Familievernkontoret og Alternativ til vold (ATV).

Utekontakten	Utekontakten er et forebyggende og frivillig lavterskeltiltak for ungdom mellom 13 og 23 år. Utekontakten er tilstede også på ettermiddag/kveldstid for ungdom som trenger en voksen å snakke med. Utekontakten kan møte ungdom på kort varsel, enten fysisk eller på de fleste brukte sosiale plattformer.
Ungdomsrådet	Ungdomsrådet består av ungdom mellom 13 og 19 år og er et organ som kan ta imot henvendelser og engasjere seg i ungdomsutfordringer. Rådet har tale og forslagsrett i kommunestyret.

Se for øvrig kommunenes tiltaksvifte her for flere opplysninger om aktører, tilbud og tiltak i kommunen:

<https://www.alta.kommune.no/tiltaksvifte-for-oppvekst-og-kultur.6165880-455100.html>

”Vi unge har et språk som gjør oss til kalde personer”

2. HVORDAN FOREBYGGE SEKSUELT KRENKENDE HANDLINGER?

En oversikt over forebyggende tiltak

For å kunne redusere antall hendelser er det viktig med forebyggende tiltak og handling som kan virke som en reell motkraft. Det er sjelden tilstrekkelig at skolen iverksetter tiltak, dersom foreldre ikke følger opp hjemme og motsatt. Det må være en samtidighet i tiltakene som iverksettes. I tillegg må det være kjennskap til

hvilke forebyggende tiltak som kan iverksettes og hvem som kan bidra med hva.

Tiltakene som er skissert under, er universelle forebyggende tiltak som gjelder alle barn og unge.

Aktører	Tiltak/aktivitet	Ansvar	Kommentar
Alta og Hammerfest familievernkontor	Til en eventuell henvendelse om uheldig/ skadelig seksuell atferd hos barn og unge vil kontoret kunne gi tilbud til både familien gjennom familiesamtaler og foreldreveiledning samt samtaler til barnet/ungdommen.	Foreldre evt. andre med samtykke fra foreldre må melde saken inn	
Barnehage	Nettkurs via RVTS «Vold og overgrep mot barn.» Foreldremøter i barnehager, kan invitere inn andre interne og eksterne aktører til å delta. Barnehagene jobber med temaet «kroppen» og barnehagene jobber også med kroppsreglene som Statens barnehus har utarbeidet. Tverrfaglig samarbeid med helsesøstertjenesten om tema seksualitet.	Styrer Styrer Styrer og pedagogisk leder Styrer og Helseesykeleier	Alle ansatte barnehagene skal ha tatt kurset f.eks. Politi eller helseesykeleier
Barneverntjenesten	Seksuell krenkende atferd på sosiale medier kan utløse en bekymringsmelding til barneverntjenesten som da plikter å iverksette undersøkelse. Barnevernet kan bistå med støttesamtaler til ungdom, veiledning til foreldre og evt. henvisning til BUP ved behov. Barnevernet kan også delta i det generelle forebyggende arbeidet med informasjonsarbeid.	Foreldre eller andre rundt barnet må melde saken inn	Barneverntjenesten deltar i tverrfaglige drøftinger på hver skole og barnehage

A young woman with long, straight brown hair is shown in profile, looking out a window. She is wearing a grey zip-up hoodie and holding a black smartphone in her right hand. The background is bright and slightly blurred, suggesting a window with light coming through. A blue, torn-edge speech bubble is positioned to the left of her face, containing text in Norwegian.

"Jeg merker at det er kleint for voksne å snakke om dette"

Aktører	Tiltak/aktivitet	Ansvar	Kommentar
Helsestasjons- og skolehelsetjeneste	<p>Tilbyr veiledning slik at foreldre har nok kunnskap til å kunne snakke med barna om kropp, kjønn og seksualitet, trygghet og grenser.</p> <p>Styrke foreldrenes kunnskap og bevissthet om barns naturlige seksuelle utvikling og hvordan denne kommer til uttrykk i lek og atferd. Dette vil gi foreldrene mulighet til å skille mellom naturlig seksuell utvikling og seksualatferd som det kan være grunn til å bekymre seg for.</p> <p>Styrke barnets begrepsapparat, selvfølelse, egenverd og respekt for identitet, kropp og grenser. Dette setter barnet i stand til å skille mellom positiv og problematisk berøring.</p> <p>Tverrfaglig samarbeid med barnehager om tema seksualitet.</p> <p>Skolehelsetjenesten bør bidra i skolens samlivs- og seksualitetsundervisning.</p> <p>Helsesamtale på 1.trinn med foresatte hvor tema bl.a. er vold, overgrep og omsorgssvikt.</p> <p>Individuell helsesamtale på 8.trinn hvor tema bl.a. er seksuell helse, vold, overgrep og omsorgssvikt.</p> <p>Individuell oppfølging/veiledning av barn, unge og foresatte etter behov.</p>	<p>Helsesykepleier Bistår på forespørsel fra virksomhetene /foresatte.</p> <p>Helsesykepleier</p> <p>Helsesykepleier</p> <p>Helsesykepleier</p> <p>Skole og helsesykepleier</p> <p>Helsesykepleier</p> <p>Helsesykepleier</p> <p>Helsesykepleier</p>	<p>Helsesykepleier deltar på tverrfaglig drøftinger på helsestasjonen, skoler og i barnehager</p>
Helsestasjon for ungdom (HFU)	<p>Tilby samtaler og veiledning om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kropp, følelser, forelskelse og seksualitet • seksuell trakassering og seksuelle overgrep • kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering • Nettvett, digitalisering og bildedeling • psykisk og fysisk helse 	<p>Helsestasjon for ungdom</p>	
Konfliktrådet	<p>Gratis, offentlig lavterskeltilbud for alle som ønsker å drøfte saker. Tilbyr mekling og tilrettelagte møter.</p>	<p>Lærer/skoleledelse</p>	<p>Alle kan ta kontakt ved behov, også barn og foreldre.</p>

Aktører	Tiltak/aktivitet	Ansvar	Kommentar
Kultur	<p>Huset og utekontakten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tverrfaglig samarbeid med LOS/ miljøterapeut, Politi, Skoler og barnevern • Trygge voksne på jobb seks kvelder i uka • Voksne tilstede i ungdommens fritid fanger opp hva som rører seg i ungdomsmiljøet 		
Politi	<p>Foredrag/felles foreldremøte ved oppstart grunnskole og overgang til ungdomsskole.</p> <p>Foredrag til elever: i skoletiden ved særskilt behov ved en skole.</p> <p>Foredrag til ansatte og skolens ledelse: i arbeidstiden ved særskilt behov.</p>	<p>Forebyggende kontakt Politikontakten. Nettpatroljen</p> <p>Forebyggende kontakt eventuelt noen med gode kunnskaper om nettbruk</p> <p>Nettpatroljen</p> <p>Forebyggende kontakt eventuelt noen med gode kunnskaper om nettbruk Nettpatroljen</p>	<p>Gjennomføre nettvettkampanjen "Delbart?" gjennomgående i skoleåret for de klassetrinnene dette er laget for. Samme opplegg for foreldre.</p> <p>Ha en god dialog med skolene for å signalisere at politiet kan være bidragsytere i de tilfeller noe ekstraordinært kommer opp/særskilte behov.</p> <p>Det må vurderes hvorvidt det også skal gjennomføres tiltak som spesifikt omhandler fysiske overgrep for å øke kunnskapen/ forståelsen blant elever, foreldre og lærere</p>

Aktører	Tiltak/aktivitet	Ansvar	Kommentar
<p>Skole</p>	<p>Det tverrfaglige temaet Folkehelse og livsmestring inngår i hverdagen sammen med ulike program som inneholder nettvett (eks. Bruk hue, Kjørtan og Kjetil m.m.). temaet skal være på timeplanen gjennom hele skoleåret. Det skal være null toleranse for seksuelt krenkende handlinger i skolen – fokus på dette gjennom programmet Mitt valg (barneskolen) og MOT (12-16 år og skolen som samfunnsbygger)</p> <p>Elevsamtaler mellom lærer og elev med spørsmål rundt bildedeling, språkbruk og fysisk krenking.</p> <p>Utviklingssamtaler med foreldre og barn på skolen med spørsmål rundt bildedeling, språkbruk, fysisk krenking.</p> <p>Årlig markering av verdensdag for psykisk helse.</p> <p>Styrke elevenes digitale ferdigheter og dømmekraft: hvordan forebygge og håndtere seksuelt krenkende handlinger skal være en del av denne opplæringen.</p> <p>Temamøter i skolene rettet mot foreldre og lærere og elever.</p> <p>Tema og refleksjon rundt barn som krenker seksuelt.</p> <p>Elevrådets årshjul: Tema skal inn i årshjulet. Planen skal gjennomgås og det skal drøftes hvordan det skal jobbes med dette på den enkelte skole.</p> <p>Ungdomsrådet - få fram elev- og ungdomsstemmen</p> <p>Regler for mobilbruk og tydelig rammer for et trygt skolemiljø</p> <p>Forankring av temaet i skolens lokale handlingsplan mot mobbing.</p> <p>Sosialpedagogisk nettverk (sosiallærere, miljøterapeuter, LOS og APST) skal tematiseres dette en gang i året</p>	<p>Skoleledelse</p> <p>Kontaktlærer</p> <p>Kontaktlærer</p> <p>Skoleledelse</p> <p>Digital veileder</p> <p>Skoleledelse</p> <p>Skoleledelse og andre aktuelle aktører</p> <p>Elevrådslærer</p> <p>Skoleeier</p> <p>Skoleledelse, lærere og foreldre</p> <p>Skoleledelse, lærere og elevråd</p> <p>Nettverket og skoleledelse</p>	

Aktører	Tiltak/aktivitet	Ansvar	Kommentar
Statens barnehus	Bidrar med kompetanseheving i samtaleferdigheter, hvordan snakke med barn og unge om denne tematikken. Gir veiledning i enkeltsaker.	Aktører tar kontakt med Barnehuset ved behov	Se https://www.statens-barnehus.no/
Tjenesteområdet oppvekst og kultur	<p>På overordnet nivå skal det utarbeides modeller, veiledere og rutiner for hvordan samhandle og sikre god kvalitet i tjenestene.</p> <p>Det skal legges til rette for god dialog og godt samarbeid med en rekke andre aktører og forvaltningsnivåer, så som frivillig sektor, videregående skole, UiT campus Alta m.-fl.</p> <p>Aktuelle kompetansemiljøer, både lokalt, regionalt og nasjonalt og regionalt skal utfordres og brukes der det er naturlig.</p> <p>Vi deltar i et nettverk med Statsforvalteren og RVTS Nord for å forebygge vold og overgrep. Det vil komme kurslederopplæring i verktøyet «Jeg vet» og «SNAKKE» som vi allerede er godt i gang med</p>	<p>Kommunalleder</p> <p>Kommunalleder</p> <p>Kommunalleder og virksomhetsledere</p>	<p>Blant annet gjennom www.semegtidlig.no</p> <p>Se bl.a. egne samarbeidsavtale md Alta VGS og UiT</p> <p>Se blant annet https://www.rvts.no/region/nord),(https://uit.no/enhet/rkbu-nord), (http://www.korusnord.no/)</p> <p>https://www.jegvet.no/hva-er-jeg-vet https://www.snakkemedbarn.no/ - denne har vi jo også med i grunnleggende kompetansepakke til «Se meg tidlig».</p>

3 HANDLINGSMATRISE

Når et bilde som ble sendt til kjæresten er delt med andre, når språkbruken til barn og unge bekymrer, eller når barn og ungdom viser endring i atferd og får stort fravær fra skolen - hva skal man gjøre?

Vi har delt hendelser og aktører i tre kategorier:

Hendelser

1. Verbale utsagn og språkbruk, direkte og digitalt, som oppfattes seksuelt krenkende.
2. Digital deling av bilder og video med seksuelt innhold (bilder av kropp, kjønnsorgan og seksuelle handlinger).
3. Fysiske handlinger som oppfattes som seksuelt krenkende (beføling og seksuell utforskning).

Aktører

Ungdom

Foreldre

Hjelpeapparat

Hendelse	Aktører	Hva du kan gjøre
Verbale utsagn og språkbruk, direkte og digitalt, som oppfattes seksuelt krenkende		<ul style="list-style-type: none">• Bli bevisst hvilke ord du bruker og ordets betydning• Ikke bruk ord du selv ikke liker at andre bruker
		<ul style="list-style-type: none">• Etabler regler for språk og ordbruk i hjemmet• Dersom du hører ordbruk som ikke er akseptabel, snakk med de involverte og si fra om dette
		<ul style="list-style-type: none">• Etabler klare regler for hvilket språkbruk som er akseptabelt• Etabler en praksis på hvordan reagere på språkbruk• Ha en kjent praksis for hvordan krenkende ordbruk blir håndtert• Kontakt konfliktrådet ved behov for en nøytral part i vanskelige situasjoner

Hendelse	Aktører	Hva du kan gjøre
Digital deling av bilder og video med seksuelt innhold (bilder av kropp, kjønnsorgan og/eller seksuelle handlinger)		<ul style="list-style-type: none"> • Fortell hva som er skjedd til foreldre eller en venn • Ta kontakt med helsesøster, lærer eller andre på skolen
		<ul style="list-style-type: none"> • Innhent informasjon- snakk med barnet ditt og de andre involverte • Snakke med de andre foreldrene • Informer skolen • Rådfør deg med Konfliktrådet om hva de kan bidra med • Rådfør deg med politiet dersom forholdet vurderes som mulig straffbart • Vurder barnets behov for oppfølging og hjelp underveis og i etterkant av hendelsen
		<ul style="list-style-type: none"> • Innhent informasjon- snakk med de involverte ungdommene og foreldrene • Få samtykke til å kontakte relevante samarbeidspartnere • Opprett logg • Ta kontakt med Konfliktrådet for nøytral bistand • Rådfør deg med politiet dersom forholdet vurderes som mulig straffbart. • Vurder bekymringssamtale hos politiet
Fysiske handlinger som oppfattes som seksuelt krenkende (beføling og seksuell utforskning)		<ul style="list-style-type: none"> • Fortell hva som er skjedd til foreldre eller en venn • Ta kontakt med helsesøster, lærer eller andre på skolen
		<ul style="list-style-type: none"> • Innhent informasjon, snakk med de involverte • Informer skolen • Rådfør deg med politiet dersom forholdet vurderes som mulig straffbart • Vurder barnets behov for oppfølging underveis og i etterkant (fastlege, politi, BUP, Barnehuset)
		<ul style="list-style-type: none"> • Innhent informasjon, snakk med de involverte • Få samtykke til å kontakte relevante samarbeidsaktører • Opprett logg • Rådfør deg med politiet dersom forholdet vurderes som mulig straffbart • Kontakt Konsultasjonsteamet ved Barnehuset dersom det er behov for veiledning

4. LOVBESTEMMELSER I STRAFFELOVEN

Ungdom og foreldre er ofte ikke klar over konsekvensene av en handling, og ofte heller ikke at handlingen kan være straffbare. Straffebudene som er tatt med i denne handlingsplanen er ikke utfyllende, men de som anses som de meste aktuelle.

Konsekvensene av ulovlige handlinger som er straffbare kan være mange. Straffbare handlinger man har begått før fylte 15 år (som er den kriminelle lavalder) kan ikke straffes, men det vil kunne bli opprettet en straffesak likevel. Da overføres saken til Barnevernet for videre oppfølging. Fra man er fylt 15 år kan man straffes for den ulovlige handlingen man måtte ha gjort. Straff i dette tilfelle kan være bøter eller fengsel. Frem til man er fylt 18 år blir også Barnevernet koplet inn i saken.

En sak starter som regel med en anmeldelse av den som er blitt utsatt for den straffbare handlingen (fornærmet). Deretter gjennomføres det vitneavhør, avhør av mistenkte/siktede, i tillegg til at det gjennomføres andre nødvendige etterforskningsskritt. Når man er under 18 år skal verger (foreldre eller andre tiltropersoner) være tilstede ved gjennomføring av avhøret. Når saken er ferdig etterforsket oversendes den til påtalemyndigheten som avgjør hva som skal skje videre.

Det blir ofte fokusert for ensidig på den strafferettslige reaksjonen i en sak, og det er lett å glemme at avgjørelsen kan medføre konsekvenser som enten vil merkes med en gang eller senere i livet. Den umiddelbare virkningen kan være at man får sperrefrist for retten til å erverve førerkort for kortere eller lengere tid. De mer langsiktige konsekvensene kan være at man ikke kan få den utdanningen man ønsket, ikke den jobben man hadde planlagt for, eller at man ikke får innreisevisum til for eksempel USA.

Når man er straffet for noe, så vil dette fremgå av det som kalles "Bøte- og strafferegisteret". Når man får en politiattest, så vil det fremgå i attesten om man er straffet for noe, og eventuelt hva man er straffet for. Dette er en ordning som har eksistert i mange år. Etter at Internett kom, har det kommet en ny "politiattest". Bruken av Internettet har medført at det vi søker på, og det vi skriver, aldri blir borte. Det gjør igjen at det er mulig å søke opp hva den enkelte av oss har brukt Internett til, og da kan det kunne ha en negativ innvirkning på mulighetene i forhold til planlagt utdanning og interessante jobber. Dette er en konsekvens som kanskje ikke er å forvente at barn skal forstå fullt ut, men da er det desto viktigere at foreldrene forstår det.

§266

Hensynsløs atferd

«Den som ved skremmende eller plagsom oppførsel eller annen hensynsløs atferd forfølger en person eller på annen måte krenker en annens fred, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år»

- at du deler nakenbilder som du selv har tatt av noen, eller videre-sender nakenbilder du har fått tilsendt av noen.

§297

Seksuell handling uten samtykke

«Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som foretar seksuell handling med noen som ikke har samtykket i det»

- at du tar noen på rumpa, skrittet eller puppene uten at de selv har bedt om det, altså uten at de har samtykket til det.

§305

Seksuelt krenkende atferd mv. overfor barn under 16 år

«Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som»

- a) i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor barn under 16 år.
- b) tvinger eller forleder et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, med mindre forholdet rammes av strengere bestemmelser nevnt i §§ 299-304, § 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a, har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas»

- at du sender nakenbilder av deg selv eller andre til noen som ikke vil ha det, eller til noen som er under 16 år.

§3121 bokstav c

Fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn under 18 år

«Med bot eller fengsel inntil 3 år straffes den som»

- a) produserer fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn,
- b) utgir, tilbyr, selger, overlater til en annen, gjør tilgjengelig eller på annen måte søker å utbre fremstillinger som nevnt i bokstav a,
- c) anskaffer, innfører eller besitter fremstillinger som nevnt i bokstav a, eller forsettlig skaffer seg tilgang til slikt material "Vi unge har et språk som gjør oss til kalde personer "

- at du oppbevarer, produserer eller videreformidler bilder/videoer hvor det er dokumenterte seksuelle overgrep mot barn.

- oppbevarer betyr at man for eksempel har bilder/videoer lagret på telefon, pc eller nettbrett.

- produserer betyr for eksempel at man selv har bidratt til å «lage» en film/bilder hvor barn blir utsatt for seksuelle overgrep.

- videreformidler betyr for eksempel at man sender videre/deler, bilder/videoer med andre

5. RESSURSER

Alta kommunes arbeid med tidlig og tverrfaglig innsats - www.semegtidlig.no

[Tiltaksvifta - hva fins av tilbud og tiltak i Alta?](#)

[Beredskapsplan for forebygging av seksuelle overgrep for barnehage](#)

[Beredskapsplan for forebygging av seksuelle overgrep for skole](#)

[Barn og medier 2020](#), rapport fra Medietilsynet

*Tusen takk til
Tromsø kommune og Politiet i Tromsø for
inspirasjon og tillatelse til å låne fra deres plan!*

Alta kommune

POLITIET

Konfliktrådet
Finnmark